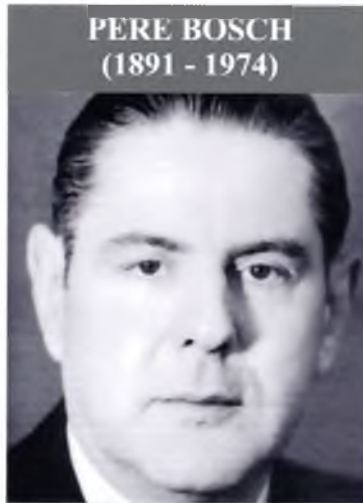

Memòries

(...) Un vespre, estant sol a Barcelona –la meva família era a Empúries-, abans de sopar feia, a peu, un tomb per la Rambla i vaig trobar un guàrdia civil que formà part de la guàrdia de l'Uruguai quan el Patronat de la Universitat hi estigué pres, i que m'havia tractat sempre amb deferència anomenant-me vucencia. Em va saludar i es va estranyar molt que anés sol pel carrer i em va aconsellar que em fes acompanyar, cosa que llavors en va semblar pueril.

El divendres 17 de juliol, al vespre, vaig trobar al carrer Pelai l'Agustí Calvet que sortia de "La Vanguardia"; em digué que els militars s'havien sublevat al Marroc. El dissabte al matí vaig marxar en cotxe sol, a Empúries. Em vaig deturar a Girona per saludar Nicolau d'Olwer que era en una clínica –havia tingut un greu accident d'automòbil-, i allí també coneixien ja els fets del Marroc. A Empúries, el diumenge 19 de juliol i el dilluns, per la ràdio, coneguèrem el fracàs de l'alçament a Barcelona i a Girona. El dimarts vaig aconseguir de tornar sense dificultats, junt amb l'encarregat de les excavacions Gandia, proveït d'un salconduit que em proporcionà el Comitè de l'Escala. Aquest em rebé amablement; precisament el secretari, un tenidor de llibres, era el delegat dels Amics de l'Art

Vell que jo presidia a Barcelona, i em presentà al president del Comitè. Aquest em demanà que els deixés un ofici amb paper timbrat del Museu recomanant a la cultura dels membres del Comitè que vigilessin que els monuments i objectes artístics de la comarca no sofrissin danys, cosa que

PERE BOSCH
(1891 - 1974)

Arqueòleg i prehistoriador, Pere Bosch Gimpera és una de les personalitats científiques catalanes més reconegudes internacionalment.

Militant d'Acció Catalana, participà activament en la política de casa nostra durant la República i la Guerra Civil. Va ser rector de la Universitat de Barcelona (1933-1939) i Conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya (1937-1939). Fou empresonat al vaixell Uruguai a resultes dels fets d'octubre de 1934, juntament amb altres polítics i membres del govern català, com l'escalenc Martí Rouret Callo.

El 1933 també assumí la direcció de les excavacions d'Empúries substituint Josep Puig Cadafalch, que havia recuperat el càrrec després de la dictadura de Primo de Rivera.

L'inici de la Guerra Civil també el sorprengué a Empúries, com Aurora Bertrana. En les seves memòries descriu aquells primers dies de la revolució escalenca.

El 1939 s'exilià, primer a França i posteriorment a Mèxic, on va viure la resta de la seva vida.

vaig fer.

El Comitè revolucionari de l'Escala el formaven militants de la CNT, anarquistes idealistes i simpàtics. El presidia un barber, ja vell, d'aspecte venerable, amb la seva cabellera blanca, que volia fer al seu poble l'experiment de la "nova societat". No molestaren ningú, ni cremaren esglésies, i fins i tot protegiren els capellans de l'Escala i de Sant Martí d'Empúries. El de l'Escala, que era vell, el president del Comitè se'l va emportar a casa seva perquè no tingués cap perill i el Comitè li passava un "duro" diari per la seva manutenció, ja que el consideraven "obrer jubilat". El de Sant Martí, que era jove, l'acompanyaren amb un cotxe del Comitè al seu poble; era fill d'una casa de pagès i "podia treballar". Es regularen els jornals, se sindicalitzaren els treballadors dels diferent oficis. El barber-president organitzà modèlicament els establiments del seu ofici. Els instal·là en cases que havien estat abandonades pels seus propietaris i de les quals s'incautaren. Preceptuava que tots els homes del poble havien d'anar a afaitar-se a les barberies del sindicat una vegada a la setmana –els altres dies podien ferho ells a casa- i a tallar-se els cabells una vegada al mes. Molts es feren voluntaris, per lluitar contra el feixisme, a les milícies. Després s'incorporaren a l'Exèrcit, quan es reorganitzà. Un d'ells em va saludar afectuosament a Figueres els darrers dies de la guerra portant l'uniforme de tinent coronel.

Vaig restar en contacte amb el Comitè, que autoritzà que gent del poble treballés a les excavacions, les quals prosseguiren i, durant uns